

PADOMĀ, PIRMS IEVIETO INTERNETĀ!

Internets mūsu dzīvē ieņem aizvien nozīmīgāku lomu. Tas paver mums lielisku iespēju iegūt nepieciešamo informāciju dažu sekunžu laikā, sazināties ar cilvēkiem visā pasaulē un radoši izpausties. Tomēr ir būtiski, ka moderno tehnoloģiju iespējas izmantojam apdomīgi un rūpējamies par to, lai mūsu darbības internetā mums un citiem nerada nepatīkamas vai nevēlamas sekas.

Moderno tehnoloģiju laikmets ikvienu un īpaši jaunus cilvēkus ir izmainījis no vērotājiem par informācijas, bilžu un video publicētājiem interneta vidē.

Veidojot savu tiešsaistes identitāti, mums katram ir iespēja kļūt par interneta "slavenību". Jaunās tehnoloģijas sniedz iespējas radoši izpausties, tomēr to izmantošana var arī radīt neērtas situācijas un emocionālus pārdzīvojumus.

Bieži vien mēs piemirstam, ka tiklīdz mēs publicējam fotogrāfijas internetā, tās var kļūt pieejamas ikvienam, un, iespējams, būs pieejamas internetā arī pēc gada, pieciem vai desmit gadiem. Šodien publicētās fotogrāfijas no vakardienas jautrās ballītes pēc vairākiem gadiem var ietekmēt potenciālā darba devēja lēmumu attiecībā uz darbinieka pieņemšanu darbā.

Ir būtiski informēt bērnus un jauniešus par to, ka viņiem ir jākontrolē sava tiešsaistes identitāte – izmantojot drošības uzstādījumus, ko piedāvā sociālie tīkli, izvēloties virtuālos draugus, kam var uzticēties, un, publicējot personisku informāciju, padomāt par sekām, kas ietekmē mūs ne tikai šodien. Ir jāzina, ka arī pavisam parastu fotoattēlu ievietošana internetā var radīt nepatīkamus pārdzīvojumus vai pat emocionālu pazemojumu, jo datorā katru attēlu ir pavisam vienkārši pārkopēt, izmainīt vai izķēmot, un pēc tam atkal pārpublicēt. Tāpat arī jebkura personiska informācija ievietota internetā var tikt izmantota citiem – ne vienmēr tiem labdabīgākajiem mērķiem.

Jo labāk bērni un jaunieši būs informēti par riskiem, kas saistīti ar personiskas informācijas un fotoattēlu publicēšanu internetā, jo drošāk un atbildīgāk viņi darbosies tiešsaistē. Šajā materiālā esam apkopuši svarīgākos jautājumus, kurus pārrunāt ar bērniem un jauniešiem, lai pievērstu viņu uzmanību riskiem, kas saistīti ar personiskas informācijas un fotoattēlu publicēšanu internetā.

Profils sociālajā portālā. Atgādiniet bērniem un jauniešiem, ka:

Viss, ko viņi ievieto internetā, var kļūt pieejams ikvienam interneta lietotājam, to redzēs ne tikai draugi, bet, iespējams, arī pilnīgi svešinieki un cilvēki, kas ne pavisam nav draugi.

Tas, ko katrs par sevi publicē šodien, būs pieejams internetā rīt, parīt, pēc mēneša, gada vai 10 gadiem. Darba devēji mūsdienās bieži pārbauda, kādu informāciju iespējams atrast par saviem darbiniekiem internetā, tajā skaitā arī sociālajos portālos.

Lai pārliecinātos, vai tā ir laba doma publicēt informāciju un fotoattēlus internetā, mudiniet bērniem apdomāt sekojošo:

- ▶ Vai viņiem nebūtu kauns, ja arī viņu mamma, tētis, skolotāja vai kaimiņš ieraudzītu materiālus, ko gata-vojaties ievietot internetā? Ja būtu kauns, tad labāk tos neievietot!
- ▶ Vai fotoattēls nav pārāk atklāts un izaicinošs? Kā uzmanību viņi vēlas piesaistīt?
- ▶ Vai viņi priecāsies, ja bilde, kuru viņi plāno ievietot internetā, būs tur atrodamā arī pēc gada, pieciem vai desmit. Tiklīdz kāds kaut ko ievieto internetā, tiek zaudēta kontrole pār to – ievietoto fotoattēlu var ieraudzīt jebkurš, un viņš var to gan izdrukāt, gan saglabāt savā datorā, pārveidot vai izķēmot un nosūtīt citiem cilvēkiem vai izveidot mājas lapu, kurā ievietos bildi! Ja ir šaubas, vai bilde ir piemērota ievietošanai internetā, mudiniet bērnus konsultēties ar saviem vecākiem vai citu pieaugušo, kuram uzticaties.

PADOMĀ, PIRMS IEVIETO INTERNETĀ!

▶ Ja vēlaties publicēt citas personas bildi, vienmēr pajautāriet šim cilvēkam, vai viņš/ viņa neiebilst. Bez atļaujas publicējot kādas citas personas attēlu internetā, tiek pārkāptas viņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību!

Sarunas tiešsaistē. Atgādiniet bērniem un jauniešiem, ka:

Video sarunas ir iespējams saglabāt, tas nozīmē, ka viss, kas tiek darīts videočata laikā, var tikt pārpublicēts un ievietots kādā citā mājas lapā, tāpēc ir ļoti būtiski apdomāt savu rīcību! Der atcerēties, ka mēs katrs varam sastrīdēties ar sava videočata draugu, un viņš, vēloties atriebties, šos materiālus var nosūtīt tālāk kā rezultātā šo materiālu pārpublicēšanu nebūs iespējams apturēt!

Būtiski ir apzināties, ka:

- ▶ Videokameras attēlā esat redzami ne tikai jūs, bet arī vide, kurā atrodaties, tāpēc padomājiet, kas ir redzams jums fonā - vai šī informācija neatklāj pārāk daudz!
- ▶ Nedariet videokameras priekšā ko tādu, par ko jums būtu kauns, vai kas liek jums justies neērti!
- ▶ Izslēdziet videokameru pēc sarunas beigām, lai jūsu sarunu biedrs neredzētu to, ko jūs nevēlaties rādīt nevienam.

Paša izveidots blogs, mājas lapa. Atgādiniet bērniem un jauniešiem, ka:

Katrs izveidotais blogs vai mājas lapa var būt pieejama ikvienam interneta lietotājam, tāpēc ir jāapdomā, vai materiāli, kuri tiek ievietoti un publicēti internetā, tiešām ir piemēroti ikvienam. Aiciniet apdomāt iespējas savu blogu vai mājas lapu aizsargāt, lai varētu kontrolēt, kas piekļūst mājas lapā atrodamajai informācijai! Atgādiniet, ka izteikties rasistiski, diskriminēt un aizskart kādu viņa reliģiskās piederības, seksuālās pārliecības, vecuma vai dzimuma dēļ ir pretlikumīgi! Izmantot savu mājas lapu, lai kādu apvainotu vai emocionāli pazemotu, ir pretlikumīgi un jāatceras, ka par to var sodīt!

Aiciniet bērnus būt īpaši uzmanīgiem un ziņot:

- ▶ Ir jāuzmanās no cilvēkiem, kurus nepazīstat reālajā dzīvē, īpaši, ja viņi kļūst pārāk uzmanīgi – pieprasa sūtīt attēlus, atklāt personisku informāciju un vēlas zināt par jums visu!
- ▶ Portāla administrācijai ir jāziņo par katru, kurš sūta nepatīkamus materiālus, piemēram, vardarbību, pornogrāfiju un tml.
- ▶ Ir jāziņo www.drossinternets.lv par tīmekļa vietnēm, kurās ir materiāli, kas liek bērnam justies neērti vai kuru saturs licies nepatīkams un traucējošs. (pornogrāfijas, vardarbība, un tml.)
- ▶ Ir jāziņo par katru, kurš izsaka seksuāla rakstura piedāvājumus, tas ir nopietns likuma pārkāpums, īpaši, ja to dara persona, kas ir sasniegusi 18 gadu vecumu!

Par situācijām, kas liek justies nepatīkami ir jānodrošina pastāstīt kādam pieaugušajam, kam bērns/jaunietis uzticas un jādūdz palīdzību situācijas risināšanā. Padomu var lūgt arī Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas uzticības tālruna speciālistiem, zvanot pa bezmaksas tālruni **116111 (80006008)**, kā arī var uzdot savus jautājumus, rakstot uz zinojumi@drossinternets.lv